

O D L U K E

A/ Odluke domaćih sudova i drugih organa

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 1. II 1961.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Pavle Vinski, dr Nada Heisinger

Odgovornost broдача za neodržavanje reda plovidbe brodova koji prevoze putnike - Brodar je odgovoran za naknadu štete, ako ne dokaže da je pravodobno i na uobičajeni način opozvao objavljeni red plovidbe - Ako ugovor o prijevozu nije sklopljen, odgovornost broдача temelji se na načelima građanskog prava

Tužitelj je u tužbi naveo da je prema ljetnom voznom redu tuženika, koji je bio objavljen, za dan 6. VI bio predviđen brod s polaskom iz Rijeke u 6.30 sati u pravcu Rabac-Pula. Nakon interesiranja kod agencija tuženika i drugih nadležnih faktora, tužitelju je bilo rečeno da je objavljeni vozni red na snazi i da će brod određenog dana i sata otploviti iz Rijeke. Pouzdavajući se u takve informacije i objavljeni red plovidbe, tužitelj - koji je organizirao izlet djaka jedne srednje škole - doveo je učenike u Rijeku, ali je tada ustanovio da broda nema, jer da je izmijenjen red plovidbe, pa je bio prisiljen unajmiti autobus, da bi na taj način djake doveo u mjesto odredišta. Budući da je vozarina za autobus bila mnogo skuplja nego vozarina brodom, tužitelj traži od tuženika da mu nadoknadi odnosnu razliku u vozarini.

Prvostepeni sud je tužbeni zahtjev odbio.

Prema stajalištu prvostepenog suda tužbeni zahtjev nije osnovan, iz razloga što među strankama nije postojao ugovorni odnos, a osim toga jer ne postoji sa strane tuženika ni nedozvoljeno djelo, iz kojega bi proizlazila njegova odgovornost za naknadu štete. Tuženik je naime izvršio promjenu plovidbenog reda dozvolom nadležnog organa. Tu je promjenu otštampao u dodatku reda plovidbe, koji je dostavio svojim poslovnim jedinicama. Sud navodi da iz utvrđenog činjeničnog stanja ne slijedi jasno kada je dodatak dostavljen navedenim jedinicama, ali da nema razloga sumnjati u to da je dostavljen prije stupanja na snagu plovidbenog reda. Međutim navodi se da u svakom slučaju tužitelj "protivno nije..... dokazao". Budući da je tuženik prije stupanja na snagu plovidbenog reda objavio izmjenu, on je postupio pravilno služeći se svojim pravom, pa stoga ne odgovara za štetu koju je tužitelj pretrpio

uslijed "dozvoljenog postupka" tuženiku.

Protiv ove presude tužitelj je uložio žalbu.

Drugostepeni sud je žalbu usvojio, te je prvostepenu presudu preinačio tim da je udovoljio tužbenom zahtjevu.

U pogledu činjeničnog stanja drugostepeni sud je stekao uvjerenje da tuženik nije na vrijeme dostavio "dodatak plovidbenog reda" svojim jedinicama, tako da tužitelj nije bio pravilno informiran o izmjeni plovidbenog reda. Međutim, naglašava sud, pogrešno je stajalište prvostepene presude da bi tužitelj bio dužan dokazati da izmjena plovidbenog reda nije bila na vrijeme dostavljena i objavljena. Naprotiv, budući da je nesporno da je tuženik objavio plovidbeni red, on je bio dužan dokazati da ga je pravodobno i na uobičajeni način opozvao.

Objavom svog reda plovidbe tuženik je stavio generalnu ponudu neodređenim, zainteresiranim osobama, da će ih, uz uvjete predviđene u svojim pravilima, tarifama itd. prevesti svojim brodovima. Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tuženik do dana kada se tužitelj želio koristiti tuženikovim uslugama, prema generalnoj ponudi, nije na valjan i uobičajen način objavio izmjenu reda plovidbe, tj. opozvao tu svoju ponudu. Ovo znači da je tuženik prema svim osobama koje su bile bona fide, a tako posebno i prema tužitelju, objektivno ostao kod svoje ponude, ma da u odnosno vrijeme svoje usluge nije uopće mogao vršiti, iako je on sam znao da ih ne može vršiti, odnosno nije ni htio da vrši, jer je svojom odlukom - interno - izmijenio red plovidbe. Tuženik je dakle u odnosu na tužitelja i druge potencijalne putnike koji su bili u dobroj vjeri - pouzdavajući se u objavljeni red plovidbe - nudio svoje usluge, ma da ovaj nije mogao niti bio voljan da izvrši. Tuženik je prema tome svojim propustom, da pravodobno i na uobičajeni način objavi svoju odluku o izmjeni reda plovidbe, zaveo tužioca u zabludu, u pogledu faktičnog stanja stvari, te je uslijed toga tužitelju nastao trošak - šteta - u utuženom nespornom iznosu. Stoga je tuženik dužan u smislu pravnih pravila građanskog prava da mu naknadi ovu štetu. Na koncu ističe sud da se u konkretnom slučaju nije radilo o tome da brod kritičnog dana nije saobraćao iz izvjesnih tehničkih razloga, nego o tome da po unaprijed i znatno prije stvorenoj odluci tuženika nije uopće trebao da saobraća.

Bilješka. - U gornjem slučaju stranke još nisu bile sklopile ugovor o prijevozu, pa se na njihove odnose nisu mogli primijeniti propisi, odnosno načela pomorskog prava o prijevozu putnika. Ova načela, dotično propisi, dolaze do primjene tek nakon što putnik sklopi ugovor o prijevozu, pa je sud potpuno pravilno postupio kad je spor rješavao na temelju načela građanskog prava. Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova u čl.99 normira odgovornost broдача, među ostalim i "zbog otstupanja od objavljenog reda vožnje". Nije potpuno jasno da li se pod otstupanjem od reda vožnje u smislu citiranog člana može smatrati i ukidanje odnosne pruge. Na ovo će morati odgovoriti sudska praksa. Ukoliko judikatura zauzme stajalište da se otstupanje ne može izjednačiti s ukidanjem voznog reda, morat će se nužno primijeniti za odgovornost broдача načela građanskog prava. Najglavnija razlika između odgovornosti broдача po načelima građanskog i pomorskog prava je u tome da broдар po načelima pomorskog prava ne može unaprijed ograničiti svoju odgovornost na iznos manji od trostrukog iznosa prevoznine. U građanskom pravu pitanje ograničenja odgovornosti u ovako općenitoj formi veoma je sporno.

B. J.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 6. II 1961.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Pavle Vinski, Oskar Franić

Špediter koji je osigurao robu u svoje ime ima sva prava i dužnosti osiguranika, te osiguranik nije osoba za čiji račun je špediter sklopio ugovor o osiguranju - Osiguratelj ima pravo tražiti povrat isplaćene osigurnine koju je neosnovano isplatio

Tužitelj, Državni osiguravajući zavod tuži 1) vozara, 2) stivadora i 3) špeditera. U tužbi navodi da je sa špediterom sklopio ugovor o osiguranju za prijevoz brodskih profila iz Antwerpena u Rijeku, koja je roba prevezena brodom prvotuženika. Na Rijeci je ustanovljeno da je predano tri komada profila manje. Ovu štetu je tužitelj naknadio špediteru. Tražio je od svih tuženika da mu se isplaćena osigurnina povrati, što su oni odbili. Specijalno što se trećetuženoga tiče, naime špeditera, tužitelj navodi da je njegov zahtjev osnovan, jer da osigurninu nije ustvari isplatio špediteru, nego preko njega kupcu i vlasniku robe kao krajnjem korisniku osiguranog prijevoza, tj. osobi na čiji račun je špediter radio.